

”Dödshjälp” - vad är det vi talar om?

TEXT // NATIONELLA RÅDET FÖR PALLIATIV VÅRD - NRPV

Hur mycket vi än försöker att lyfta palliativ vård och vård i livets slutskede talar vi inte om själva döden. Däremot pågår det till och från en intensiv debatt om ”dödshjälp” i Sverige och i stora delar av världen.

MEST KÄNT OM ”dödshjälp” är att det är tillåtet i Beneluxländerna, i Schweiz är det straffritt och att där har det uppstått s.k. dödsturism. Mer okänt är att fler och fler länder tillåter ”dödshjälp”, sex delstater i USA, Colombia, Albanien, delar av Canada.

Det råder begreppsförvirring när begreppet ”dödshjälp” används och för att kunna diskutera måste vi först veta vad ordet står för. I medierna används ordet ofta okritiskt och odefinierat.

NRPV har valt att använda European Association for Palliative Care- EAPCs definitioner som skiljer på eutanasi, att avstå behandling (NTD - non-treatment-decision), assisterat självmord och läkarassisterat självmord. EAPC slår fast att eutanasi per definition är aktiv och enbart kan vara frivillig annars är det alltid mord. Eutanasi definieras som: ”a physician (or other person) intentionally killing a person by the administration of drugs, at that person’s voluntary and competent request”.

BEGREPPET ”PASSIV DÖDSHJÄLP” ska inte användas, det är missvisande eftersom dödshjälp per definition är aktiv. Istället använder EACP begreppet beslut om att avstå behandling (NTD - non-treatment-decision). Vad som då menas är att läkare kan avstå från att inleda eller kan avbryta redan inledd livsuppehållande behandling. Det innebär till exempel att stänga av en respirator, avsluta dialys eller dropp. Intentionen är inte att påskynda döden, utan att acceptera döden som ett naturligt fenomen genom att inte ge meningslös, ineffektiv eller önskat livsförlängande behandling. Att avstå eller avsluta livsuppehållande behandling har varit tillåtet sedan tidigare i Sverige och är prövat och godkänt av Socialstyrelsen 2010. Detta är även tillåtet i många andra länder.

Assisterat självmord definieras som: ”a person intentionally helping another person to terminate his or her life, at that person’s voluntary and competent request”. Till skillnad från eutanasi avslutar patienten själv sitt liv. Medhjälp till självmord är inte ett brott i Sverige.

Läkarassisterat självmord innebär att: ”a physician

intentionally helping a person to terminate his or her life by providing drugs for self-administration, at that person’s voluntary and competent request”. Det är inte straffbart i Schweiz och tillåtet i de sex delstaterna i USA. Det är inte olagligt i Sverige, men överensstämmer inte med läkarnas yrkesetik och skulle högst sannolikt kosta läkaren legitimationen. Samma situation som i Sverige gäller i flera delstater i Tyskland.

FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ATT

få eutanasi eller läkarassisterat självmord skiljer sig från land till land. I Nederländerna behöver man inte ha en dödlig sjukdom för att kunna ansöka om eutanasi, sökande måste ”enbart” ha outhärdliga symptom. I USA är det däremot ett krav att man har en dödlig sjukdom och en förväntad överlevnad på mindre än sex månader för att kunna få läkarassisterat självmord. Det finns olika minimiåldrar. I Belgien kan nu även barn få eutanasi. Hur många och vilka slags läkare som måste ge sitt godkännande till förfrågan varierar också.

När frågan om ”dödshjälp” diskuteras ska vi noga tydliggöra vad det är vi diskuterar och vilka förutsättningar som måste vara uppfyllda. Gemensamma definitioner är avgörande för att kunna debattera, annars pratar vi inte om samma sak och det blir missförstånd. Först när definitionerna är klara kan vi diskutera sakfrågorna och först därefter gå vidare med en etisk diskussion.

Översättning av definitionerna: NTD - non-treatment-decision. Beslut om att avstå behandling

A physician (or other person) intentionally killing a person by the administration of drugs, at that person's voluntary and competent request

En läkare eller annan person som medvetet dödar en person genom att administrera läkemedel efter en persons frivilliga och kompetenta begäran

Withholding or withdrawing medical treatment from a person either because of medical futility or at that person's voluntary and competent request.

Att undanhålla eller avsluta medicinsk behandling antingen på grund av att den är meningslös eller personens frivilliga och kompetenta begäran

A person intentionally helping another person to terminate his or her life, at that person's voluntary and competent request.

En person som med medvetet hjälper en annan person att avsluta sitt liv, på den personens frivilliga och kompetenta begäran

a physician intentionally helping a person to terminate his or her life by providing drugs for self-administration, at that person's voluntary and competent request

En läkare som medvetet hjälper en person att avsluta sitt liv genom att tillhandahålla läkemedel som personen själv ska administrera, på den personens frivilliga och kompetenta begäran